

BÜYÜK MİLLET MECLİSİNE KARŞI AYAKLANMALAR

Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nun çıkarılma gerekçelerini ve uygulama sürecini değerlendirir.

1. “Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nun Büyük Millet Meclisinde görüşüldüğü günlerde idi. İstanbul Hükûmetinin tayin ettiği Erzurum valisi, Erzurum'a doğru yola çıkmıştı. Bu haberi alan bazı vekiller mecliste, Reşit Paşa adındaki valinin yolda öldürülmesini önerdiler. Bu kanunsuz teklife Mustafa Kemal Paşa şöyle yanıt verdi: ‘Ne diyorsunuz? Eşkiya gibi dağda, komiteci gibi sokakta adam mı vuracağız? Bizim devlet anlayışımızda bu yoktur. Bundan sonra bu memlekette vatandaş ancak mahkeme kararıyla cezalandırılır.’”

Mustafa Kemal Paşa, bu cevabıyla aşağıdaki devlet anlayışlarından hangisini vurgulamıştır?

- A) Hukuk Devleti B) Sosyal Devlet
C) Demokratik Devlet D) Laik Devlet

(SBS 2008-2009)

2. Kurtuluş Savaşı sırasında, Büyük Millet Meclisine karşı çıkan isyanları bastırmak için Mecliste “Hıyanet-i Vataniye Kanunu” kabul edildi. Bu Kanun'un uygulanması için kurulan İstiklal Mahkemelerinin üyeleri, milletvekillerinden oluşmaktaydı.

Parçaya göre, İstiklal Mahkemelerinde milletvekillerinin görev alması, ilk TBMM'nin;

- I- Yargı
II- Yasama
III- Yürütme

güçlerinden hangilerini kullandığını gösterir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III
C) II ve III D) I, II ve III

(2012-2013 SBS)

3. Hıyanet-i Vataniye Kanunu, TBMM'ye karşı çıkan isyanları engellemek ve sorumlularını cezalandırmak için çıkarılan bir kanundur.

Buna göre, sözü edilen kanun hükmü, aşağıdaki durumlardan hangisine uygulanabilir?

- A) Anzavur Ayaklanması'nı çıkaranlara
B) Mecliste farklı düşünceleri savunan gruplara
C) Misakımillî oylamasında red oyu kullanan vekillere
D) Mondros Ateşkes Antlaşması sonrasında Anadolu'yu işgal eden devletlere

(2013-2014 TEOG 1)

BAŞÖĞRETMEN ATATÜRK ORTAOKULU

4. Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nun Büyük Millet Meclisinde görüşüldüğü günlerdeydi. İstanbul Hükûmetinin tayin ettiği Erzurum valisi, Erzurum'a doğru yola çıkmıştı. Bu haberi alan bazı vekiller, Mecliste, Reşit Paşa adındaki valinin yolda öldürülmesini önerdiler. Bu kanunsuz teklife Mustafa Kemal Paşa; “Ne diyorsunuz? Eşkiya gibi dağda, komiteci gibi sokakta adam mı vuracağız? Bizim devlet anlayışımızda bu yoktur. Bundan sonra bu memlekette vatandaş ancak mahkeme kararıyla cezalandırılır.” şeklinde yanıt vermiştir.

Mustafa Kemal'in bu parçadaki yanıtı, aşağıdakilerden hangisini savunduğuna kanıt gösterilebilir?

- A) Yaşama hakkını
B) Yargının hızlandırılmasını
C) Hukuka uygun iş yapılmasını
D) Mahkemelerin bağımsızlığını

(2013-2014 TEOG 2)

5. MADDE 1: Ülkeyi, yabancı devlet güçlerinden kurtarmak ve saldırıları önlemek amacıyla kurulan Büyük Millet Meclisine (BMM) karşı düşünce ve uygulamalarıyla veya yazdıkları yazılarla muhalefet ve bozgunculuk edenler vatan haini sayılırlar.

MADDE 4: Olağanüstü ve aceleyi gerektiren durumlarda zanlının yakalandığı yerdeki ceza mahkemesi de yargılama yapmaya ve karar vermeye yetkilidir.

Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nun bu maddeleriyle aşağıdakilerden hangisi amaçlanmış olamaz?

- A) Yargılamayı hızlandırmak
B) İşgallerin haksızlığını dünyaya duyurmak
C) Millî Mücadele'ye karşı çıkanları yargılamak
D) BMM'ye karşı olumsuz hareketleri önlemek

(2013-2014 TEOG 2 MAZERET)

6. İstanbul Hükümeti, dönemin şeyhülislamına Millî Mücadele'ye katılanları ve Mustafa Kemal Paşa'yı, padişaha karşı hareket edenler olarak gösteren bir fetva yayımlattı. Bu fetva ile Anadolu'da yükselen Millî Mücadele'yi durdurmayı amaçladı. Buna karşılık Mustafa Kemal Paşa da Ankara Müftüsü Mehmet Rifat Börekçi'ye, Millî Mücadele'yi destekleyen bir fetva yayımlattı. Bu da halkın Anadolu'daki harekete olan bağlılığını artırdı.

Metindeki bu durum, Mustafa Kemal'in hangi liderlik yeteneği ile ilişkilendirilebilir?

- A) Fedakâr olma
B) Hakikati arama
C) Açık sözlü olma
D) Karşılaştığı güçlükleri aşma

(2014-2015 TEOG 1 MAZERET)

7. **“Birinci TBMM'nin temel hedeflerinden birisi de otoritesini hukuki yollardan güçlendirmektir.” diyen bir öğrenci, aşağıdakilerden hangisini söylerse çelişkili konuşmuş olur?**

- A) Meclis, Teşkilat-ı Esasi'yi kabul etmiştir.
B) Meclis, isyancıları yargılamak için İstiklal Mahkemelerini kurmuştur.
C) Meclis, isyanları bastırmak için Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nu çıkarmıştır.
D) Meclisteki bazı milletvekilleri, İstanbul Hükümeti taraftarı Reşit Paşa'nın öldürülmesini önermişlerdir.

(2014-2015 TEOG 1)

8. **Hıyanetivataniye Kanunu'nun**

“Olağanüstü ve aceleyi gerektiren durumlarda zanlının yakalandığı yerdeki ceza mahkemesi de yargılama yapmaya ve karar vermeye yetkilidir.”

maddesinin gerekçesi, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yargının işleyişini hızlandırmak
B) Yargıda eşitliği gerçekleştirmek
C) Yargı bağımsızlığını sağlamak
D) Yargıda tarafsızlığı korumak

(2015-2016 TEOG 1)

9. Hıyanetivataniye Kanunu'nun 10. maddesinde; “İsyanlara katılmayanlar hakkında kasten suçlamalarda bulunanlar, iddia ettikleri suçun cezası ile cezalandırılır.” ibaresi yer almaktadır.

Kanunun bu maddesiyle aşağıdakilerden hangisi amaçlanmıştır?

- A) Haksız suçlamaları önlemek
B) Çıkan isyanları etkisiz hâle getirmek
C) Millî iradeyi gerçekleştirmeye çalışmak
D) İsyanları bastırmada halkın desteğini sağlamak

(2015-2016 TEOG 1 MAZERET)

10. TBMM'ye karşı çıkan ayaklanmalar Millî Mücadele için önemli bir engel teşkil etti. İşte bu ortam karşısında TBMM'nin ilk çalışmalarından biri Anadolu'daki isyanları bastırmak üzere Hıyanetivatanıye Kanunu'nu çıkarmak oldu.

Bu bilgide Hıyanetivatanıye Kanunu'nun hangi yönü vurgulanmıştır?

- A) Gerekçesi B) Sonucu
C) Özelliği D) Uygulanışı

(2015-2016 TEOG 1 MAZERET)

CEVAPLAR	
1	A
2	A
3	A
4	C
5	B
6	D
7	D
8	A
9	A
10	A

BAŞÖĞRETMEN ATATÜRK ORTAOKULU